

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Traducerea și permisiunea de republicare au fost oferite sub autoritatea Direcției Generale Agent Guvernamental, Ministerul Justiției al Republicii Moldova (justice.gov.md). Permisuniunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

The present text and the authorisation to republish were granted under the authority of the Governmental Agent's General Department from the Ministry of Justice of the Republic of Moldova (justice.gov.md). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

La traduction et l'autorisation de republier ont été accordées sous l'autorité de la Direction générale de l'Agent gouvernemental du Ministère de la Justice de la République de Moldova (justice.gov.md). L'autorisation de republier cette traduction a été accordée dans le seul but de son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

SECȚIA A PATRA

CAUZA FLUX (nr. 2) c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 31001/03)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

3 iulie 2007

DEFINITIVĂ

03/10/2007

Această hotărâre poate fi subiect al revizuirii editoriale.

În cauza Flux (nr. 2) c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

Dl J. CASADEVALL,

Dl G. BONELLO,

Dl K. TRAJA,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl J. ŠIKUTA,

Dna P. HIRVELĂ, *judecători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secției*,

Deliberând la 12 iunie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 31001/03) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către *Flux* („reclamant”), un ziar cu sediul în Chișinău, la 15 septembrie 2003.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl V. Gribincea, avocat din Chișinău și membru al organizației non-guvernamentale „Juriștii pentru drepturile omului”. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Pârlog.

3. Reclamantul a pretins, în special, încălcarea dreptului său la libertatea de exprimare, deoarece el a fost găsit vinovat de defăimarea unui politician.

4. La 9 februarie 2006, Curtea a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, ea a decis examinarea fondului cererii concomitent cu admisibilitatea acesteia.

ÎN FAPT**I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI**

4. La 19 iunie 2002, *Flux* a publicat pe prima sa pagină titlul unui articol care urma să apară într-o ediție viitoare împreună cu un rezumat al articolului. Titlul rezumatului era „Milionarii Roșii” și era însoțit de o

fotografie mare a liderului fracțiunii parlamentare a Partidului Comuniștilor, Victor Stepaniuc, purtând o pălărie.

5. Rezumatul conținea următoarele:

„Comuniștii vor să vândă cu amănuntul Fabrica de conserve Anenii Noi.

Fabrica de conserve din Anenii Noi este singura întreprindere din zonă, care a mai rămas întreagă. Restul fabricilor au fost dezafectate și vândute. De la venirea la putere a comuniștilor, a început o campanie de lichidare a acestei întreprinderi. Persoane concrete din Parlamentul Republicii Moldova doresc cu orice preț desființarea fabricii și vinderea ei cu amănuntul. Surse din cadrul conducerii fabricii ne-au spus că deputatul comunist M.A., care este responsabil de sectorul Anenii Noi, susținut de principalii creditori ... stă în spatele acestei afaceri murdare. Având o mare influență și beneficiind de imunitate parlamentară, acesta vrea să-și îngroașe buzunarele cu o sumă frumoasă în urma vinderii fabricii.

În momentul de față, fabrica nu funcționează, înregistrând pierderi enorme, fapt speculat la maximum de parlamentarul comunist. Deoarece, atâta timp cât fabrica nu produce, aceasta este declarată nerentabilă, acționarii vor s-o lichideze. Problema e că fabrica ar putea funcționa în regim normal, cu condiția ca acționarii să nu bage bețe-n roate colectivului care vrea să muncească.

(Un articol amplu despre această afacere va fi publicat în ediția de vineri pe pagina 5)”.

6. În următoarea zi, la 20 iunie 2002, dl Stepaniuc a inițiat proceduri civile în defăimare împotriva ziarului și împotriva autorului articolului. El a susținut *inter alia* că:

„... pârâții au răspândit informații care-mi lezează onoarea și demnitatea mea ca cetățean, deputat și președinte al fracțiunii comuniștilor în Parlament ...

... articolul, care este însoțit de publicarea fotografiei mele, conține următoarele informații ponegritoare: „Comuniștii vor să vândă cu amănuntul S.A. Fabrica de Conserve Anenii Noi” ... „De la venirea la putere a comuniștilor, a început o campanie de lichidare a acestei întreprinderi. Persoane concrete din Parlamentul Republicii Moldova doresc cu orice preț desființarea fabricii și vinderea ei cu amănuntul.”

Publicând articolul respectiv, pârâții, cu rea-voință, induc în eroare opinia publică referitor la activitatea mea personală în calitate de deputat, precum și a fracțiunii parlamentare a comuniștilor pe care eu o reprezint, învinuindu-ne de distrugerea și lichidarea unei întreprinderi din economia națională a Republicii Moldova.”.

7. La 21 iunie 2002, *Flux* a publicat articolul anunțat în ediția sa din 19 iunie. Articolul se baza pe descrierea faptelor făcută de V.N., directorul adjunct al S.A. Fabrica de conserve Anenii Noi, și relatează despre evenimente cu privire la pretenziile încercări ale unui parlamentar comunist (M.A.) de a obține declararea insolvenței fabricii și de a o vinde. El a relatat *inter alia* că parlamentarul a folosit în acest scop Inspectoratul Fiscal, precum și alte autorități de stat și că el (M.A.) i-a spus lui V.N. că acțiunile sale erau sprijinite de fracțiunea parlamentară a Partidului Comuniștilor. Potrivit lui V.N., alte trei fabrici din regiune au fost deja declarate insolvente și vândute în același mod.

8. La 1 august 2002, judecătorul I.M., care era, de asemenea, președintele Judecătoriei sectorului Buiucani, a hotărât în favoarea dlui Stepaniuc, bazându-se pe următoarele motive:

„Din conținutul și sensul articolului [din 19 iunie 2002] rezultă cu certitudine că ziarul *Flux* și autorul articolului au răspândit despre reclamantul Victor Stepaniuc informații incontestabil ponegritoare, calomnioase, false în particular precum că acesta, fiind în calitate de deputat și președinte al Frațiunii Comuniștilor în Parlamentul Republicii Moldova, a întreprins acțiuni îndreptate spre distrugerea unor întreprinderi din economia națională a Republicii Moldova din interes și scopuri meschine.

În plus, articolul a fost însoțit de fotografia reclamantului.

Inserând articolul, pârâții n-au făcut trimitere la nicio probă ce ar fi demonstrat veridicitatea celor publicate.

În așa împrejurări, instanța consideră necesar să remarce că orice publicație trebuie să fie sinceră, corectă, cu dezvăluiri adevărate, care corespund realității, și nu bazate pe zvonuri, scrisori anonime sau informații verificate superficial din surse nedemne de încredere.

Pârâții însă, publicând articolul, n-au ținut cont de bunul-simț și nejustificat l-au defăimat pe reclamant.

În acest caz, pârâții au depășit vădit dreptul la o critică constructivă a persoanelor publice necesară într-o societate democratică.

În opinia instanței, faptul că în articolul contestat nu este specificat direct numele lui Victor Stepaniuc nu este convingător, întrucât publicând fotografia acestuia și reieșind din sensul și conținutul articolului era evident că articolul era îndreptat împotriva reclamantului. În consecință, el a fost supus la suferințe morale și psihice, care urmează a fi reparate din contul pârâților.

La stabilirea cuantumului recuperării daunei morale cauzate reclamantului, instanța ține cont de atacul vehement întreprins de pârâți la adresa lui Victor Stepaniuc, de sfera și gradul de răspândire a informațiilor defăimătoare într-o ediție republicană, cu tiraj sporit și de gradul suferințelor morale la care a fost supus reclamantul.

Instanța la fel ține seama și de funcția publică ocupată de dl Stepaniuc - deputat în Parlament și lider al unei fracțiuni parlamentare - fapt ce sporește cuantumul daunei morale și, de aceea, instanța consideră ca fiind necesar să încaseze din contul pârâților, drept recompensă a daunei morale, sume bănești în limitele maxime prevăzute de lege.”

9. Instanța de judecată a constatat ca fiind defăimătoare declarația: „Comuniștii vor să vândă cu amănuntul S.A. Fabrica de conserve Anenii Noi” și a dispus ca ziarul și autorul să plătească reclamantului în procedurile naționale 3,600 lei moldovenești (MDL) (echivalentul a 270 euro (EUR) la acea perioadă) și, respectiv, MDL 1,800. În continuare, ea a obligat ziarul să publice o dezmințire în termen de cincisprezece zile. De asemenea, pârâții în procedurile naționale au fost obligați să plătească taxa de stat.

10. Ziarul a depus apel împotriva hotărârii, în care a declarat *inter alia* că articolul era îndreptat împotriva lui M.A., un alt deputat al fracțiunii parlamentare a Partidului Comuniștilor, și nu împotriva dlui Stepaniuc.

Fotografia celui din urmă a fost publicată pentru a facilita identificarea fracțiunii parlamentare a Partidului Comuniștilor, deoarece el era liderul acestei fracțiuni.

11. De asemenea, reclamantul a susținut că articolul contestat era doar un rezumat al unui articol ce urma a fi publicat ulterior și că declarația care a fost constatată ca fiind defăimătoare de către prima instanță nu era decât o concluzie subiectivă formulată de autor în baza informației publicate în articolul principal. În continuare, reclamantul a susținut că M.A., de asemenea, a inițiat proceduri în defăimare împotriva ziarului și a solicitat ca cele două acțiuni inițiate de dl Stepaniuc și de M.A. să fie conexe și examinate împreună.

12. *In fine*, reclamantul a declarat că judecătorul I.M. nu a fost independent și imparțial, deoarece el era prieten cu dl Stepaniuc și a fost numit în calitate de președinte al Judecătoriei sectorului Buiucani de către fracțiunea parlamentară a Partidului Comuniștilor. Majoritatea cauzelor cu privire la defăimare dintre *Flux* și dl Stepaniuc au fost examinate de el personal, iar hotărârile sale erau stereotipizate. În alte cauze cu privire la defăimare dintre *Flux* și reprezentanți ai Guvernului, judecătorul I.M. a hotărât, întotdeauna, în favoarea ultimilor și le-a acordat acestora suma maximă prevăzută de lege.

13. La 6 februarie 2003, Tribunalul Chișinău a respins apelul ca nefondat. El nu a luat în considerație articolul publicat la 21 iunie 2002.

14. Ziarul a depus recurs, invocând aceleași motive ca și în apelul său și a adăugat *inter alia* că articolul contestat doar a reprodus opinia conducerii S.A. Fabrica de conserve Anenii Noi.

15. La 1 aprilie 2003, Curtea de Apel a respins recursul. Ea a declarat *inter alia* că era evident că informația publicată în articol despre dl Stepaniuc nu corespundea realității; mai mult, fotografia lui a fost anexată la articol.

16. Se pare că acțiunea în defăimare inițiată de dl M.A. împotriva *Flux* a fost scoasă de pe rol pe motiv că dl M.A. nu s-a prezentat în instanța de judecată.

II. DREPTUL INTERN PERTINENT

18. Prevederile relevante ale Codului civil, în vigoare în acea perioadă, sunt următoarele:

„Articolul 7. Apărarea onoarei și demnității

(1) Orice persoană fizică sau juridică este în drept să ceară prin judecată dezmințirea informațiilor care lezează onoarea și demnitatea ei, dacă cel care a răspândit asemenea informații nu dovedește că ele corespund realității.

(2) În cazul în care asemenea informații au fost răspândite prin intermediul unui mijloc de informare în masă, instanța de judecată obligă redacția acestuia să publice, în termen de 15 zile de la data intrării în vigoare a hotărârii instanței de judecată, o

dezmințire la aceeași rubrică, pe aceeași pagină, în același program sau ciclu de emisiuni.”

Articolul 7/1. Repararea prejudiciului moral

(1) Prejudiciul moral, cauzat unei persoane în urma răspîndirii unor informații care nu corespund realității și care lezează onoarea și demnitatea acesteia, se repară în folosul reclamantului de către persoana fizică sau juridică care a răspîndit aceste informații.

(2) Mărimea compensației se stabilește de către instanța de judecată, în fiecare caz aparte, de la șaptezeci și cinci pînă la două sute de salarii minime, în cazul în care informațiile au fost răspîndite de o persoană juridică, și de la zece pînă la o sută de salarii minime, în cazul în care au fost răspîndite de o persoană fizică. ...”

III. MATERIALELE INVOCATE DE RECLAMANT

19. Raportul de țară pentru Republica Moldova pentru 2003 al Organizației Freedom House, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„... În anul 2002, principiul supremației legii era sfidat în Republica Moldova. Acest lucru era dovedit prin creșterea numărului de cauze depuse de către cetățenii Republicii Moldova la Curtea Europeană a Drepturilor Omului și acțiunile întreprinse de Parlament și Guvern în vederea reprimării independenței autorității judecătorești. De asemenea, o serie de numiri în funcția de judecător bazate pe loialitatea față de partidul la guvernământ, demiterea ombudsmanului și încercările de a limita independența Curții Constituționale, au afectat echilibrul fragil dintre puterile legislativă, executivă și judecătorească în 2002.

...

În aprilie, Asociația Judecătorilor din Republica Moldova (AJM) a semnalat că Guvernul a început o „epurare în masă” în sistemul judecătoresc. Șapte judecători și-au pierdut posturile, inclusiv Tudor Lazăr, un membru al Curții de Apel, și Gheorghe Ulianoschi, Președintele Tribunalului Chișinău. În cazul dlui Lazăr, înlăturarea a fost mai curând o răzbunare din partea Guvernului pentru hotărârile Curții de Apel în favoarea Mitropoliei Basarabiei și a importatorilor locali de petrol.

Situația s-a agravat atunci când Președintele Voronin a refuzat să prelungească mandatele altor 57 de judecători. AJM a făcut o declarație cu privire la chestiunea în cauză rapoartelor Consiliului Europei, care se aflau la Chișinău în acel moment într-o misiune de lucru. Guvernul a poruncit Ministerului Justiției să tergiverseze executarea hotărârilor instanțelor de judecată referitoare la plata prejudiciilor materiale de către instituțiile de stat. În octombrie, Gheorghe Susarenco, președintele Asociației Judecătorilor din Republica Moldova, a declarat în cadrul unei conferințe de presă că oficiali guvernamentali de rang înalt făceau presiuni asupra judecătorilor pentru ca ei să emită hotărâri în favoarea organelor de stat.

În decembrie, Președintele Voronin a promulgat o modificare constituțională care-i dădea dreptul să numească judecătorii. Potrivit modificării, șeful statului numește președinții instanțelor, vicepreședinții acestora, precum și judecătorii ierarhic inferiori pe un termen de patru ani, la recomandarea Consiliului Superior al Magistraturii. Parlamentul numește pe un termen de patru ani judecătorii Curții Supreme de Justiție, inclusiv președintele CSJ, Procurorul General și ministrul Justiției. Aceste schimbări dovedesc că liderii comuniști din țară slăbesc independența judecătorească și subordonează această putere autorității lor... ”

20. Raportul de țară pentru Republica Moldova pentru anul 2003 al Departamentului de Stat al Statelor Unite ale Americii, în părțile sale relevante, prevede următoarele:

„... Constituția consacră independența autorității judecătorești; totuși, presiunea politică și corupția în rândul judecătorilor rămân a fi o problemă.

Continuă să existe rapoarte credibile că procurorii și judecătorii locali iau mită pentru a reduce învinuirile sau sentințele.

Ca urmare a unei reorganizări majore din luna mai, sistemul judecătoresc constă din trei niveluri: judecătoriile de sector, curțile de apel și Curtea Supremă de Justiție. O Curte Constituțională separată are competență exclusivă în cauze privind constituționalitatea proiectelor de legi sau a legilor în vigoare, a decretelor, precum și a altor acte ale Guvernului. În timp ce Curtea Constituțională în general a fost considerată ca echitabilă și obiectivă, observatorii au acuzat deseori celelalte instanțe de judecată că sunt corupte și influențate politic.

Constituția îl autorizează pe Președinte, la recomandarea Consiliului Superior al Magistraturii, să numească judecătorii pentru o perioadă inițială de 5 ani. Înainte de a fi reconfirmați în funcție, judecătorii trebuie să facă o instruire judiciară specializată și să dea un examen evaluat de Consiliul Superior al Magistraturii. Factorii politici au jucat un rol important în reconfirmarea în funcție a judecătorilor.”

ÎN DREPT

21. Reclamantul a pretins, în temeiul articolului 6 al Convenției, că nu au fost aduse motive pentru hotărârile instanțelor judecătorești naționale și că judecătorul I.M. din prima instanță nu a fost independent și imparțial.

Articolul 6, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil ... de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege ... care va hotărî ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil ... ”

22. De asemenea, reclamantul a pretins, în temeiul articolului 10 al Convenției, că hotărârile instanțelor judecătorești naționale au constituit o ingerință în dreptul său la libertatea de exprimare, care nu putea fi considerată necesară într-o societate democratică.

Articolul 10 prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică statele să supună societățile de radiodifuziune, de cinematografie sau de televiziune unui regim de autorizare.

2. Exercițarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor

altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.”

I. ADMISIBILITATEA CERERII

A. Pretenția formulată în temeiul articolului 6 al Convenției cu privire la independența și imparțialitatea judecătorului I.M.

23. Guvernul a susținut că reclamantul nu a adus nicio probă credibilă în susținerea declarației sale conform căreia judecătorul I.M. nu a fost imparțial și independent. Potrivit acestuia, simplul fapt că reclamantul nu a avut de câteva ori succes în procedurile în fața acelui judecător nu este o probă suficientă a lipsei independenței și imparțialității acestuia. În orice caz, reclamantul a putut să-l recuze pe judecătorul I.M.

24. Reclamantul a susținut că judecătorul I.M. nu a fost independent și imparțial. Deși el a fost reconfirmat în funcție până la atingerea plafonului de vârstă în anul 2000 în timpul Guvernului anterior, el a fost numit președinte al Judecătoriei sectorului Buiucani în anul 2001 de către fracțiunea parlamentară a Partidului Comunistilor, care deținea 71 de locuri în Parlament din 101 și al cărei lider era dl Stepaniuc. De atunci, el a examinat alte patru cauze în defăimare inițiate de dl Stepaniuc împotriva reclamantului și în toate acele cauze el a hotărât în favoarea dlui Stepaniuc și a acordat compensații maxime permise de lege. Potrivit reclamantului, era o coincidență stranie faptul că însuși președintele instanței de judecată a trebuit să examineze majoritatea acțiunilor în defăimare inițiate de dl Stepaniuc. Acest lucru este cu atât mai straniu, cu cât el nu a examinat niciodată proceduri în defăimare împotriva *Flux* inițiate de reclamantii „obișnuiți”. În toate cauzele, acțiunile au fost admise chiar dacă dl Stepaniuc nu a plătit taxa de stat, o omisiune care constituia, în conformitate cu Codul de procedură civilă, un temei formal pentru inadmisibilitate. Dl Stepaniuc nici măcar nu s-a prezentat vreodată în fața instanței de judecată, iar toate acțiunile sale au fost examinate în absența sa, de obicei, la prima ședință de judecată. Judecătorul I.M. nu a adresat niciodată întrebări pârâtului în procedurile naționale, însă a ținut să prezinte motive în susținerea poziției reclamantului în procedurile naționale, motive care nu au fost niciodată invocate de însuși reclamantul în procedurile naționale. Acest lucru a dovedit „grija deosebită” manifestată de judecătorul I.M. față de dl Stepaniuc.

La 18 martie 2004, judecătorul I.M. a fost promovat, fiind numit de Parlament judecător la Curtea Supremă de Justiție. Potrivit reclamantului, acesta a fost primul caz când un judecător dintr-o judecatorie de sector a fost promovat direct la Curtea Supremă de Justiție. Mai mult, la 14 mai 2004, judecătorul I.M. a fost numit vicepreședinte al Colegiului economic al Curții Supreme de Justiție, iar la 7 iulie 2006, el a fost decorat cu distincția

de stat *Meritul Civic* de către Președintele Republicii Moldova, care era, de asemenea, președintele Partidului Comuniștilor din Republica Moldova.

25. De asemenea, reclamantul a făcut referire *inter alia* la rapoartele Organizației Freedom House și ale Departamentului de Stat al Statelor Unite ale Americii (a se vedea paragrafele 19 și 20 de mai sus) și a conchis că, în lumina percepției generale a sistemului judecătoresc din Republica Moldova, a circumstanțelor în care a evoluat cariera judecătorului I.M. și a comportamentul acestuia în alte cauze similare dintre reclamant și dl Stepaniuc, el avea motive pentru o temere obiectiv justificată și legitimă că judecătorul în cauză nu a fost independent și imparțial atunci când a examinat cauza.

26. Curtea consideră că nu este necesar de a examina dacă reclamantul nu a epuizat căile de recurs interne, deoarece, în orice caz, ea constată că pretenția este vădit nefondată și din următoarele motive.

27. Curtea reiterează că numirea judecătorilor de către executiv sau legislativ este admisibilă, cu condiția că cei numiți sunt liberi de orice influență sau presiune atunci când își îndeplinesc rolul lor de a judeca (a se vedea *Campbell and Fell v. the United Kingdom*, hotărâre din 28 iunie 1984, Seria A nr. 80, § 79). În această cauză, se pare că judecătorul I.M. a fost reconfirmat în funcție până la atingerea plafonului de vârstă și nu putea fi eliberat din funcție de către executiv sau legislativ. Reclamantul nu a prezentat nicio probă care să dovedească că judecătorul I.M. a fost supus vreunei forme de influență sau presiune din partea executivului sau a legislativului. În lumina celor de mai sus, Curtea nu poate conchide că judecătorul I.M. nu a fost independent și imparțial atât din punct de vedere obiectiv, cât și subiectiv, în sensul articolului 6 § 1 al Convenției, atunci când a examinat acțiunea civilă inițiată împotriva reclamantului. Prin urmare, această pretenție urmează a fi declarată inadmisibilă ca fiind vădit nefondată în sensul articolului 35 §§ 3 și 4 al Convenției.

B. Pretențiile formulate în temeiul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție și al articolului 13 al Convenției

28. În cererea sa inițială, reclamantul, de asemenea, a formulat pretenții în temeiul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție și articolului 13 al Convenției. Totuși, în observațiile sale cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei, el a solicitat Curții să nu examineze aceste pretenții. Curtea nu vede niciun motiv pentru a le examina.

C. Pretențiile formulate în temeiul articolelor 10 și 6 ale Convenției

29. Curtea consideră că pretenția reclamantului formulată în temeiul articolului 10 al Convenției și pretenția formulată în temeiul articolului 6 cu privire la insuficiența motivelor aduse în hotărârile instanțelor judecătorești

naționale ridică chestiuni de fapt și de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de examinarea fondului și niciun alt temei pentru a le declara inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară cererea admisibilă. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va purcede imediat la examinarea fondului acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 10 AL CONVENȚIEI

A. Argumentele părților

1. Reclamantul

30. Reclamantul a declarat că ingerința nu a fost prevăzută de lege, deoarece în Republica Moldova legislația și practica judecătorească nu făceau distincție între fapte și judecăți de valoare.

31. De asemenea, reclamantul a susținut că articolul din 19 iunie 2002 era doar un rezumat al articolului publicat la 21 iunie 2002, care, la rândul său, reflecta declarațiile făcute de o persoană terță - V.N. Titlul rezumatului, pentru care ziarul a fost sancționat, nu era decât o concluzie formulată de autor din declarațiile făcute de V.N. și, astfel, a reprezentat o simplă judecată de valoare bazată pe un substrat factologic suficient.

32. Articolul a fost scris în contextul unei dezbateri cu privire la o chestiune de o importanță publică deosebită, și anume administrarea proprietății de stat și prelinsele abuzuri ale oficialilor de stat. Mai mult, articolul nu conținea nicio critică a dlui Stepaniuc, ci doar a lui M.A., care era un parlamentar al fracțiunii parlamentare a Partidului Comuniștilor. Fotografia dlui Stepaniuc a fost publicată doar pentru a face mai ușoară identificarea grupului parlamentar. În orice caz, în această cauză, marja de apreciere de care dispuneau instanțele judecătorești naționale a fost foarte limitată, deoarece reclamantul în procedurile naționale era un politician.

2. Guvernul

33. Guvernul a fost de acord că faptele cauzei dezvăluiau o ingerință în dreptul reclamantului la libertatea de exprimare. Totuși, ingerința a fost justificată în temeiul articolului 10 § 2 al Convenției. Reclamantul a fost obligat să plătească prejudicii morale pentru defăimare în baza articolelor 7 și 7/1 ale Codului civil. Astfel, ingerința a fost „prevăzută de lege”, iar legea a fost accesibilă și previzibilă. Ea a urmărit scopul legitim de protecție a demnității dlui Stepaniuc; mai mult, măsura a fost necesară într-o societate democratică.

34. Guvernul a notat marja de apreciere a autorităților naționale în stabilirea necesității ingerinței și a susținut că, atunci când Convenția se referă la legislația națională, ține în primul rând de competența autorităților

naționale să aplice și să interpreteze legislația națională. El a declarat că, în această cauză, autoritățile naționale nu au depășit această marjă de apreciere și au folosit-o cu bună credință, cu precauție și într-un mod rezonabil.

35. În continuare, Guvernul a susținut că motivele aduse pentru a justifica ingerința au fost „relevante și suficiente”.

B. Aprecierea Curții

36. După cum au recunoscut ambele părți și Curtea este de acord, hotărârile instanțelor judecătorești naționale și obligarea reclamantului să plătească prejudiciile au constituit un „amestec al autorităților publice” în dreptul reclamantului la libertatea de exprimare în sensul primului paragraf al articolului 10. O astfel de ingerință va constitui o violare a articolului 10, decât dacă este „prevăzută de lege”, urmărește un scop sau scopuri care sunt legitime în conformitate cu paragraful 2 al articolului și este „necesară într-o societate democratică” pentru a atinge un astfel de scop sau scopuri.

1. „Prevăzută de lege”

37. Curtea notează că ingerința invocată a avut o bază legală, și anume articolele 7 și 7/1 ale Codului civil (a se vedea paragraful 18 de mai sus). În hotărârea sa în cauza *Busuioc v. Moldova* (nr. 61513/00, § 52-54, 21 decembrie 2004), Curtea a constatat că aceste prevederi erau accesibile și previzibile. Prin urmare, Curtea conchide că și în această cauză ingerința a fost „prevăzută de lege” în sensul articolului 10 § 2.

2. „Scopul legitim”

38. Nu se contestă de către părți și Curtea este de acord că ingerința a urmărit scopul legitim de protecție a reputației dlui Stepaniuc. Prin urmare, urmează a se examina dacă ingerința a fost „necesară într-o societate democratică”.

3. „Necesară într-o societate democratică”

(a) Principii generale

39. Principiile generale relevante au fost rezumate în hotărârea *Busuioc v. Moldova*, citată mai sus, §§ 56-62, 2004 și în hotărârea *Savitchi v. Moldova*, nr. 11039/02, §§ 43-50, 11 octombrie 2005.

40. Suplimentar, Curtea reamintește că în hotărârea *Lingens v. Austria* (hotărâre din 8 iulie 1986, Seria A nr. 103, § 42) ea a constatat că:

„[politicienii] trebuie să accepte în mod inevitabil și conștient verificarea strictă a fiecărui cuvânt și a fiecărei fapte atât din partea jurnaliștilor, cât și a publicului larg, și, în consecință, trebuie să dea dovadă de un grad mai mare de toleranță. Fără îndoială, articolul 10 para. 2 garantează că reputația altora – adică a tuturor persoanelor fizice - este protejată și că această protecție se extinde și asupra

politicienilor, chiar și atunci când aceștia nu acționează ca persoane private; însă, în astfel de cazuri, cerințele unei astfel de protecții trebuie evaluate prin prisma intereselor de a asigura discuții libere cu privire la chestiuni politice.”

(b) Aplicarea principiilor de mai sus în această cauză

41. Curtea notează că, în esență, reclamantul a fost sancționat pentru publicarea unei fotografii a președintelui fracțiunii parlamentare a Partidului Comuniștilor în contextul unui rezumat al unui viitor articol care conținea critici la adresa acelui grup pentru pretinsa implicare în acțiuni ilegale. Se poate spune că alăturarea fotografiei la textul rezumatului a dat impresia unei presupuneri că a existat o legătură între preținsele ilegalități și dl Stepaniuc. Mai mult, rezumatul nu a indicat clar că articolul principal urma să se bazeze pe declarațiile unei persoane terțe. Totuși, în el s-a declarat că detaliile vor urma în articolul principal, iar rezumatul a indicat clar că el se referea la politicieni și la chestiuni politice.

42. Curtea notează că articolul a fost scris de un jurnalist și reamintește sarcina proeminentă a presei într-o societate democratică de a comunica idei și opinii cu privire la chestiuni politice și la alte chestiuni de interes public (a se vedea *Sunday Times v. the United Kingdom (no. 1)*, hotărâre din 26 aprilie 1979, Seria A nr. 30, § 65). De asemenea, Curtea reamintește că statele dispun de o marjă de apreciere foarte limitată în cauzele cu privire la politicieni (a se vedea paragraful 40 de mai sus) și notează că dl Stepaniuc era un politician de un rang foarte înalt la momentul evenimentelor. *In fine*, Curtea notează că rezumatul și declarația contestate s-au bazat pe informații care proveneau de la o sursă care era *prima facie* sigură, și anume de la directorul fabricii (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Bladet Tromsø and Stensaas v. Norway* [GC], nr. 21980/93, § 68, ECHR 1999-III).

43. Curtea notează că reclamantul a susținut în apelul și în recursul său că articolul din 19 iunie 2002 era doar un rezumat al unui articol care urma să apară la 21 iunie 2002 și că fraza contestată „Comuniștii vor să vândă cu amănuntul Fabrica de conserve Anenii Noi” era doar o concluzie trasă de autor din informația prezentată în acel articol. La rândul ei, informația din articolul principal s-a bazat pe declarațiile directorului fabricii și nu a fost niciodată constatată ca fiind defăimătoare sau necorespunzând realității (a se vedea paragrafele 8 și 17 de mai sus). Totuși, instanțele judecătorești naționale nu au acordat nicio atenție argumentelor reclamantului și nu au încercat să le aprecieze, tratându-le aparent ca irelevante și au conchis că declarația contestată nu corespundea realității și era defăimătoare pentru dl Stepaniuc, fără ca măcar să citească articolul principal.

44. Curtea reamintește că, cerând unui reclamant să dovedească adevărul declarațiilor sale, iar în același timp privându-l de o posibilitate efectivă de a aduce probe în susținerea declarațiilor sale și, astfel, de încercarea de a stabili adevărul acestora sau de a dovedi că conținutul lor nu era în întregime fără un substrat factologic, constituie o ingerință disproporțională

în dreptul la libertatea de exprimare (a se vedea, spre exemplu, *Busuioc*, citată mai sus, § 88 și *Savițchi*, citată mai sus, § 59).

45. Luând în considerație cele menționate mai sus, ținând cont de limbajul folosit de ziar în declarația contestată, de faptul că libertatea jurnalistică acoperă, de asemenea, posibila recurgere la un grad de exagerare sau chiar de provocare și evaluând diferitele interese implicate în această cauză, Curtea ajunge la concluzia că ingerința în dreptul reclamantului la libertatea de exprimare nu a fost „necesară într-o societate democratică”.

46. Prin urmare, Curtea conchide că a avut loc o violare a articolului 10 al Convenției.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI

47. Reclamantul a mai pretins o violare a articolului 6 § 1 al Convenției, susținând că instanțele judecătorești naționale nu au adus motive pentru hotărârile lor. Deoarece această pretenție nu ridică o chestiune separată de cea examinată mai sus prin prisma articolului 10, Curtea nu consideră necesar de a o examina separat.

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

48. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înalțelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul material

49. Reclamantul a pretins suma de EUR 278 cu titlu de prejudiciu material, reprezentând prejudiciile plătite de el dlui Stepaniuc și taxa de stat pe care el a trebuit s-o plătească pentru examinarea apelului și recursului său.

50. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă și a susținut că reclamantul nu ar trebui să fie în drept s-o recupereze, deoarece procedurile au fost echitabile și hotărârile judecătorești au fost amplu motivate. El a solicitat Curții să respingă pretenția reclamantului cu titlu de prejudiciu material.

51. Curtea consideră că pretenția reclamantului cu titlu de prejudiciu material este fondată și o acordă integral.

B. Prejudiciul moral

52. Reclamantul a pretins EUR 18,500 cu titlu de prejudiciu moral cauzat lui prin încălcarea drepturilor sale garantate de Convenție. Atunci când și-a argumentat pretențiile sale cu privire la prejudiciul moral cauzat prin violarea articolului 10, reclamantul a susținut că el a fost obligat să publice o dezmințire a declarațiilor contestate și s-a bazat pe jurisprudența anterioară în cauzele moldovenești. În special, el s-a bazat pe cauzele *Busuioc* (citată mai sus) și *Savițchi* (citată mai sus), în care au fost acordate patru și, respectiv, trei mii euro.

53. Guvernul a contestat pretenția și a susținut că aceasta era nefondată și excesivă.

54. Având în vedere violarea articolului 10 al Convenției constatată mai sus, Curtea consideră că acordarea compensațiilor cu titlu de prejudiciu moral este justificată în această cauză. Făcând o evaluare în mod echitabil, Curtea acordă reclamantului EUR 3,000.

C. Costuri și cheltuieli

55. Avocatul reclamantului a pretins EUR 2,680 cu titlu de costuri și cheltuieli angajate în fața Curții. El a prezentat o listă detaliată a orelor lucrate și un contract potrivit căruia onorariul pentru o oră de lucru a avocatului era de EUR 60. Calculul din lista detaliată a timpului de lucru nu a inclus timpul petrecut asupra pretențiilor formulate în temeiul articolului 13 și articolului 1 al Protocolului nr. 1, care au fost ulterior retrase de către reclamant.

56. El a susținut că numărul de ore lucrate de el asupra cauzei nu a fost excesiv și a fost justificat de complexitatea acesteia și de faptul că observațiile trebuiau scrise în engleză.

57. În ceea ce privește onorariul pe oră de EUR 60, avocatul a susținut că acesta a fost în limitele ratelor recomandate de Baroul Avocaților din Republica Moldova, care erau de EUR 40-150. De asemenea, el a făcut referire la costul înalt al vieții în Chișinău, dând ca exemple prețurile la locuințe și benzină.

58. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă pentru reprezentare. El a declarat că aceasta era excesivă și a susținut că suma pretinsă de avocat nu a fost suma care i-a fost în realitate plătită lui de către reclamant. El a contestat numărul de ore lucrate de avocatul reclamantului și onorariul pe oră perceput de acesta. De asemenea, el a susținut că ratele recomandate de Baroul Avocaților din Republica Moldova erau prea înalte în comparație cu salariul mediu lunar din Republica Moldova și a făcut referire la caracterul non-profit al organizației „Juriștii pentru drepturile omului”.

59. Curtea reiterează că, pentru ca costurile și cheltuielile să fie rambursate în temeiul articolului 41, trebuie stabilit dacă ele au fost

necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime (a se vedea, de exemplu, *Amihalachioaie v. Moldova*, nr. 60115/00, § 47, ECHR 2004-...).

60. Rambursarea onorariilor nu poate fi limitată doar la acele sume care au fost deja plătite de către reclamant avocatului său; într-adevăr, o asemenea interpretare ar descuraja mulți avocați să reprezinte în fața Curții reclamânți mai puțin înstăriți. În orice caz, Curtea întotdeauna a acordat costuri și cheltuieli în situații când onorariile nu au fost plătite de reclamânți avocaților lor înainte de hotărârea Curții (a se vedea, printre altele, *Ilașcu and Others v. Moldova and Russia* [GC], nr. 48787/99, § 493, ECHR 2004-VII, și *Christian Democratic People's Party v. Moldova*, nr. 28793/02, § 85, ECHR 2006-...).

În această cauză, având în vedere lista detaliată prezentată și complexitatea cauzei, precum și faptul că o pretenție a fost declarată inadmisibilă, Curtea acordă reclamantului EUR 1,800 cu titlu de costuri și cheltuieli.

D. Dobânda de întârziere

61. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA

1. *Declară*, cu o majoritate de voturi, inadmisibilă pretenția formulată în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției cu privire la pretinsa lipsă a independenței și imparțialității judecătorului I.M.;
2. *Declară*, în unanimitate, restul cererii admisibil;
3. *Hotărăște*, în unanimitate, că a avut loc o violare a articolului 10 al Convenției;
4. *Hotărăște*, cu șase voturi pentru și unul împotriva, că nu este necesar de a examina separat pretenția formulată în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției;
5. *Hotărăște*, în unanimitate,
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, următoarele sume care să fie convertite

în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii:

- (i) EUR 278 (două sute șaptezeci și opt euro) cu titlu de prejudiciu material;
 - (ii) EUR 3,000 (trei mii euro) cu titlu de prejudiciu moral;
 - (iii) EUR 1,800 (o mie opt sute euro) cu titlu de costuri și cheltuieli,
 - (iv) orice taxă care poate fi percepută la sumele de mai sus;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
6. *Respinge*, în unanimitate, restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 3 iulie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte

În conformitate cu articolul 45 § 2 al Convenției și articolul 74 § 2 al Regulamentului Curții, opinia parțial disidentă a dlui Bonello este anexată la această hotărâre.

N.B.
T.L.E.

OPINIA PARȚIAL DISIDENTĂ A JUDECĂTORULUI BONELLO

1. În această cauză, Curtea ar fi putut să-și expună opiniile cu privire la patologia administrării justiției. Ea nu a făcut acest lucru.

2. Reclamantul, ziarul *Flux*, a formulat pretenții cu privire la două violări ale articolului 6 al Convenției. Majoritatea a declarat inadmisibilă prima pretenție cu privire la lipsa independenței și imparțialității judecătorului I.M. În ceea ce privește cea de-a doua pretenție cu privire la pretinsa omisiune a instanțelor judecătorești naționale de a aduce motive pentru hotărârile lor, majoritatea a constatat că această pretenție nu ridică o chestiune separată de pretenția cu privire la libertatea de exprimare formulată în temeiul articolului 10 și, prin urmare, Curtea nu a considerat necesar s-o examineze separat.

3. Deoarece prima pretenție a reclamantului formulată în temeiul articolului 6 a fost declarată inadmisibilă nu printr-o hotărâre, dar printr-o „decizie” separată a Curții, eu sunt constrâns de a mă exprima asupra faptului dacă și de ce eu am fost de acord sau nu cu acea decizie, găsind un pic de consolare în faptul că nu este pentru prima dată când instanțele judecătorești se poticnesc de semantică în calea lor spre justiție. Această restrângere, însă, nu se aplică față de cea de-a doua pretenție, care a fost examinată în hotărâre; ceea ce-mi permite să intru în detalii și să fac publice motivele dezacordului meu.

4. Îmi este dificil să fiu de acord cu concluzia majorității că o pretenție cu privire la încălcarea garanțiilor unui proces echitabil (care derivă dintr-o pretinsă omisiune a instanțelor judecătorești naționale de a aduce motive pentru hotărârile lor) nu ridică o chestiune separată de cea cu privire la o încălcare a libertății de exprimare. Instanțele judecătorești naționale l-au obligat pe reclamant să plătească prejudicii plus costuri și să prezinte scuze unui politician de rang înalt. Curtea, în unanimitate, a constatat că aceste hotărâri judecătorești naționale au încălcat libertatea de exprimare a reclamantului. Această constatare cu privire la „libertatea de exprimare” cu certitudine a stabilit o chestiune totalmente distinctă de cea cu privire la faptul dacă garanțiile unui proces echitabil ale reclamantului au fost sau nu respectate și, în opinia mea, această pretenție separată ar fi trebuit examinată și determinată separat.

5. Curtea se bucură de o discreție incontestabilă de a se abține să decidă asupra pretențiilor care, deși sunt admisibile și temeinice, nu ridică chestiuni în esență diferite de alte chestiuni în care a fost deja constatată o încălcare a unor garanții prevăzute de Convenție. În mod empiric, cu siguranță poate fi spus că, dacă anterior a fost stabilită o violare mai gravă, Curtea, în mod corect, va constata ca fiind inutil să determine, de asemenea, o violare mai puțin gravă care rezultă din aceleași fapte.

6. În circumstanțele acestei cauze, eu nu consider că o posibilă încălcare a garanțiilor unui proces echitabil este mai puțin însemnată sau mai puțin valoroasă decât o încălcare a libertății de exprimare. Faptele foarte specifice pe care se bazează această cerere indică că una din chestiunile fundamentale care trebuie determinată ar fi trebuit să fie dacă garanțiile unui proces echitabil prevăzute în articolul 6 au fost sau nu respectate.

7. Reclamantul pretinde că instanțele judecătorești naționale nu au adus motive pe care să se bazeze sancționarea sa pentru defăimare – nu întâmplător, nu datorită unei neglijențe cauzate de un volum într-adevăr intens de lucru, dar, deoarece judecătorul care a hotărât împotriva reclamantului nu a fost independent și imparțial „fiindcă el era un prieten al dlui Stepaniuc (reclamantul în procedurile în defăimare) și a fost numit președinte al Judecătoriei sectorului Buiucani de către fracțiunea parlamentară a Partidului Comuniștilor” al cărei lider a fost reclamantul în procedurile în defăimare intentate împotriva reclamantului.

8. Reclamantul a adăugat că, în alte cauze în defăimare dintre *Flux* și reprezentanți ai guvernului, judecătorul I.M. a hotărât întotdeauna în favoarea ultimilor și le-a acordat acestora compensațiile maxime prevăzute de lege. Printr-o „coincidență stranie”, același judecător a examinat majoritatea acțiunilor în defăimare inițiate de către prietenul său, dl Stepaniuc. Toate pretențiile dlui Stepaniuc au fost admise întotdeauna de judecătorul I.M., chiar și în acele procese în care reclamantul în procedurile naționale nu a plătit taxa de stat, fapt care, în sine, ar fi trebuit să ducă la declararea acțiunii ca inadmisibilă din motive procedurale. Nici faptul că reclamantul în procedurile naționale, în mod sistematic, nu s-a prezentat la ședințele judecătorești la care s-au examinat cauzele sale, nu a avut un impact negativ asupra cauzelor sale care erau pendinte – ele toate au fost examinate și soluționate de judecătorul I.M., de obicei, la prima ședință de judecată.

9. Acestea sunt acuzațiile de fapt ale reclamantului pentru a explica de ce judecătorul I.M. nu putea fi considerat independent și imparțial și de ce el nu a adus motive pentru obligarea reclamantului să plătească prejudiciile maxime prevăzute de lege.

10. Aceste acuzații în sine, dacă sunt dovedite, ar constitui indicatori îngrijorători ai unei independențe contestabile a judecătorului față de părțile în litigiu sau față de una din ele. Totuși, alerta sună încă mai tare, dacă pretinsa omisiune a judecătorului I.M. de a aduce motive pentru hotărârea sa (hotărâre care a fost constatată, în unanimitate, de Curte ca fiind o violare a Convenției) ar fi evaluată într-un context istoric mai larg. Dacă, așa cum se pretinde, această omisiune a judecătorului merge mână în mână cu probe sistemice cu privire la

garanțiile slabe pentru independența și imparțialitatea sistemului judecătoresc în întregime, alerta ar trebui să sune și mai ferm.

11. Anexez la această opinie scurte rezumate ale câtorva rapoarte externe cu privire la starea sistemului judecătoresc din Republica Moldova, toate extrem de negative și îngrijorătoare. Din motive de asigurare a unui echilibru, am vrut să includ rapoarte și din alte surse cu autoritate care să nege că independența sistemului judecătoresc din Republica Moldova este o minciună gogonată. Însă nu am găsit niciunul.

12. În opinia mea, aceste îngrijorări universale evidente cu privire la pretinsa omisiune a judecătorului I.M. de a-și motiva hotărârea ar fi trebuit să determine Curtea să ia notă de acest lucru. Curtea ar fi putut să se întrebe dacă reticența de a motiva o hotărâre nerezonabilă este un minim care se așteaptă de la un sistem judecătoresc, care se respectă pe sine însuși. Curtea ar fi putut sau ar fi trebuit să investigheze dacă aceasta a fost „o justiție la telefon” în care telefonul a fost inutil, iar justiția - ilară.

13. Consider că este iluzoriu de a folosi formule impresionante pentru a evita confruntarea chestiunilor fundamentale ale administrării justiției, iar apoi de a te simți împlinit de o măturare abilă a fărâmiturilor sub covor. Fără îndoială, eu cred mai mult decât las să se înțeleagă că cred. Eu credeam că Strasbourgul are un rol în fortificarea standardelor, departe de cel de a căuta refugiu în spatele unor ficțiuni juridice. În perspectivă lungă, el doar mărește determinarea celor care consideră independența sistemului judecătoresc un lucru amuzant. Cei care încearcă să facă din independența sistemului judecătoresc un lucru desuet știu că nu trebuie să caute mai departe.

14. M-aș fi așteptat ca Curtea să folosească această oportunitate pentru a da speranță populației din Republica Moldova. A lăsa niște speranțe timide pentru justiție neatinse de politic. M-aș fi așteptat ca Curtea să investigheze minuțios dacă hotărârea care l-a sancționat pe reclamant s-a bazat pe motive întemeiate sau dacă ea s-a bazat, în genere, pe vreun motiv. M-aș fi simțit împlinit dacă Curtea ar fi întrebat cât de des judecătorul I.M. și alți candidați la premiul eroii rezistenței au hotărât împotriva partidului de guvernământ sau a exponenților acestuia în procese de judecată politic sensibile. S-ar părea că administrarea justiției în Republica Moldova respectă câteva principii. Eu le-am căutat în articolul 6 și nu am putut să găsesc niciunul din ele acolo.

15. Toate acestea mă îngrijorează profund. Am această prejudecată de modă veche împotriva judecătorilor aproape imparțiali. Eu nu răspund cu pasiune constantă convingerii unor politicieni precum că judecătorilor le stă bine oriunde, însă cel mai bine în buzunarele lor. Consider stupidă sau chiar neimportantă doctrina conform căreia justiția trebuie nu doar făcută, dar trebuie văzută evident ca fiind făcută. Mult mai relevantă pentru mine este doctrina conform căreia

pentru ca cei obsedați de control să acționeze nestingherit, injustiția trebuie nu doar făcută, dar trebuie văzută evident ca fiind făcută.

16. Cariera judecătorului I.M. a explodat de la un simplu judecător dintr-o judecătorie de sector până la funcția de președinte al Curții Supreme de Justiție într-un timp mai scurt decât ar fi necesar de a spune „partidul are întotdeauna dreptate”. Într-un astfel de tablou deprimant, este încurajator de notat că sacrificiul judecătorilor care-și canalizează eforturile în slujba bunăstării unei clase politice aflate la guvernare, nu întotdeauna le compromite carierele.

17. Am crezut că acesta a fost momentul potrivit pentru Curte să intre în panică. Această oportunitate de a pune evidentă de a îmbunătăți administrarea justiției. În schimb, eu am fost nevoit să fiu martor la faptul că Curtea a acordat sistemului judecătoresc din Republica Moldova cea mai largă marjă de depreciere.

ANEXĂ

1. Potrivit rapoartelor prezentate de reclamant și necontestate de statul pârât, în perioada relevantă au avut loc o serie de numiri în funcția de judecător bazate pe loialitatea față de partidul de guvernământ, demiterea ombudsmanului și încercări de a limita independența Curții Constituționale. Asociația Judecătorilor din Republica Moldova a semnalat că guvernul a început o „epurare în masă” în sistemul judecătoresc. Șapte judecători au fost demși, iar Președintele Republicii Moldova a refuzat să prelungească mandatul altor 57 de judecători. Președintele Asociației Judecătorilor a declarat public în fața mass-media că „oficiali guvernamentali de rang înalt făceau presiuni asupra judecătorilor pentru ca ei să emită hotărâri în favoarea organelor de stat.”

2. Prin intermediul unei modificări constituționale, Președintele a obținut dreptul să numească judecătorii și să selecteze președinții instanțelor, vicepreședinții acestora, precum și judecătorii ierarhic inferiori pe un termen de patru ani, la recomandarea Consiliului Superior al Magistraturii. Parlamentul (prin vot politic majoritar) a obținut dreptul să numească pe un termen de patru ani judecătorii Curții Supreme de Justiție, inclusiv președintele acesteia, Procurorul General și ministrul Justiției.

3. Un alt raport, raportul de țară pentru Republica Moldova pentru anul 2003 al Departamentului de Stat al Statelor Unite ale Americii, a subliniat că „presiunea politică și corupția în rândul judecătorilor rămân a fi o problemă ... observatorii deseori au acuzat celelalte instanțe de judecată că sunt corupte și influențate politic ... factorii politici au jucat un rol important în reconfirmarea în funcție a judecătorilor.”

4. Raportul Comisarului pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei (Com D+1 (2003) 7) nu a făcut secret din faptul că independența sistemului judecătoresc din Republica Moldova reprezintă o „îngrijorare serioasă”. El a notat că exercitarea competenței de a numi, reconfirma în funcție și demite judecătorii, cu care este înzestrat Președintele Republicii Moldova constituie „o ingerință gravă în independența sistemului judecătoresc”. Delegația oficiului Comisarului a încercat, fără succes, să stabilească ce garanții se aplică în procedura care are ca rezultat neconfirmarea în funcție a judecătorilor. Raportul a conchis că „practica prezidențială curentă de a numi și de a reconfirma în funcție judecătorii nu oferă garanții suficiente ale supremației legii și, prin urmare, par a fi arbitrar ... Astfel, este urgent ca practica prezidențială să fie revizuită pentru a asigura independența sistemului judecătoresc și supremația legii”.

5. În mod similar, Comisia Internațională pentru Juriști a prezentat o imagine foarte sumbră cu privire la funcționarea sistemului judecătoresc în urma unei misiuni comune în Republica Moldova împreună cu Centrul pentru Independența Judecătorilor și Avocaților din februarie 2004. Raportul său din 30 noiembrie 2004 a criticat tot ceea ce se referă la numirea, reconfirmarea în funcție și demiterea judecătorilor; el a constatat că aceste practici nu corespundeau deloc garanțiilor europene de bază minime pentru independența și imparțialitatea sistemului judecătoresc și a notat recurgerea masivă de către executiv și legislativ la „justiția la telefon” pentru a controla hotărârile judecătorilor.

6. În același context a fost și declarația Federației Internaționale Helsinki pentru Drepturile Omului cu privire la „violările libertății media și ale independenței sistemului judecătoresc din Republica Moldova” din 10 iunie 2003, care a pretins că Federația era „profund îngrijorată de ... gravele violări ale libertății media și ale independenței sistemului judecătoresc ... sistemul judecătoresc continuă să fie supus ingerinței politice excesive, statutul judecătorilor nu este sigur din cauza procedurii de reconfirmare în funcție, a reformării larg contestate a sistemului judecătoresc și precedentele de demiteri ilegale ale judecătorilor motivate politic ... abolirea garanțiilor pentru numirea în funcție pe viață a judecătorilor și numărul mare de demiteri din funcție, de asemenea, exercită o presiune suplimentară asupra judecătorilor ... un mod de operare necriticabil în fond care are ca rezultat posibilitatea continuă pentru controlul executivului asupra sistemului judecătoresc și încălcarea principiului separației puterilor.”

7. Un spectru mai larg de relatări din străinătate cu privire la independența și imparțialitatea sistemului judecătoresc din Republica Moldova poate fi găsit în prima anexă la raportul CIJ menționat mai sus.